

DOSTUM, İŞ ARKADAŞIM MUHAN [BALI] AĞABEYİM

Dr. Efrasiyap GEMALMAZ*

Yanılmıyorsam 1962 yılının Ekim ayı, bize artık “son sınıf öğrencisi” diyorlar. Topu topu on ay kaldı kalmadı önümüzde; gidiciyiz. Bir iki arkadaş dışında hemen hepimiz Milli Eğitim Bakanlığının, mecburi hizmet karşılığı verdiği burslarla okuduğumuza göre, gelecek ders yılında, büyük bir ihtimalle, hiçbirimiz artık Erzurum’da olmayacak; her birimiz yurdumuzun öğretmen sıkıntısı çeken ücra köşelerindeki okullarından birinde görev alacaktık... Atatürk Üniversitesi yeniydi. Bizler ilk öğrencileriydik bu üniversitenin. Hem birbirimize hem hocalarımıza, daha doğrusu Üniversitemizin her şeyine öylesine alışmıştık... Ufuktaki, öğrenciliği bitirmenin sevinciyle; buradan, bu ortamdan uzak kalmanın acısı garip bir burukluk yükliyordu yüreğime. Nasıl anlatabilirim bilemiyorum, ailemden uzakta kalmayı göze almıştım ama, bu ortamdan uzaklaşmak bana fazlasıyla koyacak gibiydi doğrusu...

Evet, yuvadan uçup ayrılmaya az kalmıştı. Sayılı günler hızla geçip geride kalacaktı. Ben de bir yerlerde öğretmen, kendi çapımda bir hoca olacaktım. Artık benim de öğrencilerim olacaktı. Nereden bilebilirdim insanın ömür boyu öğrenci kalacağını; hatta öğrencilerinin öğrencisi olabileceğini... İçimizi okuduklarından mıdır; hocalarımız da daha önceki yıllarda olduğundan daha özel bir ilgi gösteriyorlardı bizlere...

Halk Edebiyatı dersimize rahmetli Şükrü [Kurgan] Bey geliyordu. Nur içinde yatsın. Bir gün derse gelirken yanında yaşadığımız diyebileceğimiz bir arkadaş getirdi bize. “*Muhan Bey; Muhan Bali Bey. Bölümümüzün hem yeni hem ilk Halk Edebiyatı asistanı.*” diye tanıttı. “Halk edebiyatı”nın toplumların oluşup gelişmesindeki, olgunlaşmasındaki öneminden ve o yıllarda, bunun, ülkemizde, tek bizim üniversitemizde ders olarak okutulduğundan, Muhan Bey’le bu kürsünün, –bugünkü adıyla anabilim dalının– bizim üniversitemizde gelişip başka üniversitelere de örnek olacağından bahsedip Muhan Bey hakkında övgü dolu sözler söyledi... Sınıfta topu topu beş öğrenciydik. Şükrü Beyin teklifiyle, bizim gibi bir kollu sandayeye oturan Muhan Bey bir altıncı arkadaşımız olarak aramızda yerini almıştı. O günden sonra, bir öğrenci gibi başka hocalarımızla da sık sık derslerimize gelen Muhan Bey, artık bizden biriydi; bizim Muhan Abi’mizdi. Bizimle ilgilenir, dertlerimize ortak olurdu. Kısa sürede ısındık. Artık kendisine anlatamayacağımız bir durumumuz kalmamıştı... Üzüntümüzün de, sevincimizin de ortağıydı ama, hiç aşırıya kaçtığını görmedim; gördüğünü söyleyen bir kimseyi de hatırlamıyorum. Ne üzüldüğünde hıçkırıklarla ağlardı, ne sevindiğinde kahkahalarla gülerdi. Görünümüyle olduğu kadar davranışlarıyla da ölçülüydü. Bir işe önyak olduğu durumlarda bile kimseye iş buyurmaz, yapılacak bir iş oldu mu, ya kibarca “*Şunu şöyle yapsak nasıl olur?*” ya “*Gel(in); şunu şöyle yapalım. Ne dersin(iz)?*” derdi, ya da sessiz sadasız kendisi yapmaya koyulur; onun harekete geçtiğini görünce biz de istersek ya

---

* Emekli Öğretim Üyesi.

kendisine yardımcı olur ya da yapılacak işi kendisinden devralırdık. İlerleyen yıllar içerisinde, bölüm başkanlığı, dekan yardımcılığı gibi yöneticilik görevlerinde bulunduğunda bile bu tutumunda bir değişiklik olmadı. En asap bozucu durumlarda bile sesini yükseltmez, her güçlüğü suhuletle aşmanın bir yolunu bulmaya çalışırdı... İmkan bulunca, zarif bir gerekçe bulup, bizlerin, bir akşam ya da bir öğle yemeğinde, bir piknikte, bir gezide, bir bölüm gecesinde bir araya toplanmasını sağlar, aramızdaki bağların güçlendiğini görmekten mutlu olurdu. Bu birlikte olmaların bütün ayrıntılarıyla ilgilenir; gerek gelip gidişlerde gerek birlikte bulunduğumuz zamanlarda bir aksilik olmasın diye elinden geleni ardına koymazdı. Özellikle bir buluşmaya geç kalmayı, birilerini bekletmeyi hiç sevmezdi. Bizlerden birinin bu tür davranışlarında ise meraklanır, adeta içi içini yer, geç kalan geç de olsa geldiğinde, yitirdiği bir şeyi bulmuş gibi rahatlar; gözünü yollarda bırakana en ufak bir serzenişte bulunmaktan bile kaçınırdı... Kimseyi kırmak istemez; bir saygısızlıkla karşılaştığında da, onarılamaz bir şekilde kırılır, olanı bir daha unutamaz, yeri geldikçe de yakınlarına anlatıp yakınır. Kendimle karşılaştığımda, belki ben de kimseyi bilerek kırmak istemeyenlerden sayılırım ama, bir saygısızlıkla karşılaştığımda, kırılısam da, kısa bir süre sonra, kırığım kaynaşır; olandan komik bir hikaye çıkarıp yeri geldikçe de yakınlarıma anlatıp eğlenirim. Bütün bu birbiriyile çelişen dünya görüşümüze rağmen, kırk yılı aşkın dostluğumuzda, birbirimizi çok sevdik, birbirimizle çok iyi anlaştık. Uzaklarda bile olsa varlığı bana hep bir huzur ve tarif edilmez bir güven veren ender dostlarımdan olmuştur... Bölüm, onun için, öğretim üyeleriyle, öğrencileriyle, diğer çalışanlarıyla ailesinin ayrılmaz bir uzantısıydı sanki... Ben doğma büyüme Erzurum'luydum, o Malatya-Arapkir'li; ama onun Erzurum tutkusunun, onu benden daha çok Erzurum'lu kıldığını hissedirdim... Ne bulurdu bilemem yaşlandıkça yalnızlaştığımız bu tekdüze şehirde...

Gün gelmiş, onun çok ciddiye aldığı çalışma hayatı, benim için, çok sıkıcı, tekdüze, yavan bir oyun olmaya başlamıştı. Artık, emekli olmayı; yeni bir oyun kurup oynamayı düşünüyordum... Emekli olmamızı, daha doğrusu emekli olmamı hiç istememiş; *"daha çok vaktin var; çalışırsın..."* demişti... 2001 yılının Kasım ayı ortalarında, biz emekli olmak üzere Erzurum'dan ayrılıp İstanbul Kumburgaz civarında Güzelce köyündeki evimize yerleştiğimizde, meslektaşlarımızdan bizi ilk arayan o olmuştu. Yolculuğumuzun iyi geçtiğini öğrenip memnuniyetini ifade ettikten sonra, evi nasıl ısıttığımızı, elektriği, suyu, ulaşımı, alışveriş imkanlarını sordu; Erzurum'la kıyaslayıp İstanbul'un daha sıcak görünen kışına aldanmamamızı, eve yerleşeceğimiz diye kendimizi yormamamızı, üşütüp hasta olmamak için dikkatli olmamızı hatırlatmakta yarar gördüğünü belirtmişti... Artık en az haftada bir kez telefonla birbirimizi arıyor, hal hatır soruyorduk.

2003 yılının başlarıydı, bir telefon konuşmamızda emekli olacağımı, İstanbul'a geleceğimi söyledi. Sevindik; çok sevindim, artık kendisini yaz aylarında da olsa sık sık görebilecektim. Onun ağzından, yeri geldiğinde yerine oturttuğu anılarını, anılarını süsleyen güzel fıkraları, dizeleri dinleyebilecektim. Yaz ortaları ya da sonuydu, emekli olduğunu söyledi. İstanbul'a geldiklerinde buluşacağız... Ne kadar sevinmiştim; anlatamam...

Evlrimiz uzaktı. Ben artık araba kullanamıyordum. Toplu taşım da gençlere göre. Zor da olsa, yine de birkaç kere buluşabildik... Yaşlanmıştık...

Onunla ilgili yüzlerce anımdan birkaçını burada anlatarak, onun kendine has çok özel bir örnek insan olduğunu elimden geldiğince yad etmek istiyorum.

...

1963 yılı Haziran sonu ya da Temmuz başları. Son sınıf öğrencileri olarak gireceğimiz tek bir sınav kalmıştı. O zamanki –tam hatırlamıyorum; belki de aramızdaki– adıyla “pedagoji sınavı”. Öğretmenlik yapabilmemiz için bu dersi de alıp sınavını başarmış olmamız gerekiyordu. O güne kadar girdiğim bütün sınavlarımı başarmış durumdaydım. Pedagoji, mezun olmamız için engel de sayılmıyordu. Atatürk Üniversitesi’nin henüz diplomaları hazırlanmadığı için mezun olduğumuzu belirtir bir belge olarak “çıkma” dediğimiz, resmi onayları bulunduran mezuniyet ya da bitirme belgesi bir kağıt tutuşturuyorlardı elimize diploma yerine; ileride hazır olacak diplomalarımızla değiştirilmek üzere... Pedagoji dersini almış ve başarmış olanların “çıkma”larında bu durum da ayrıca birkaç satırla belirtiliyordu. Dersin belirli bir kitabı yoktu. Derse, rahmetli Ziya Somar Bey geliyor; Jean-Jacques Rousseau’nun “Émile”i gibi bazı kitapları öneriyor; öğretmenlikle ilgili güzel şeyler anlatıyordu. Masal dinler gibi dinliyor; “yazın” dediği şeyleri de defterlerimize not alıyorduk; sınavda bu “yazın” dediklerinden soracağı düşüncesiyle... Dersi aldığım halde, oldukça iyi tuttuğumu sandığım pedagoji defterim, eksiklerini tamamlamak isteyen arkadaşlarımın ellerinde dolaşırken kaybolup bir daha bana dönmemişti... Bu son sınava gönlümce hazırlanamamıştım... Üniversite öğrenciliğimde iyi hazırlanmadığım sınavlara girmemeyi prensip edinmiştim. Pedagoji sınavı bu durumda benim için hemen hiç hazır olmadığım bir sınavdı artık. Bu sınava girmeyecektim... Sınav günü zemin katın koridorunda Muhan Abi’mle karşılaştım. Biraz beni konuşturduktan sonra pedagoji sınavına girmeyeceğimi de öğrenmiş oldu. Başkalarının yaptığı gibi “Gir mir. ... Yaparsın ... edersin. ... girenlerin senden daha iyi mi olduklarını sanıyorsun?...” yollu teşviklerde bulunacağına “Hadi bana arkadaşlık et de, şu katları bir dolaşalım. Bakalım neler oluyor...” demek dışında hemen hiç bir şey söylemedi. Eh, yapacak başka bir işim de olmadığına göre, onunla yürümeye koyuldum. Koridorun, binanın çıkış kapısına uzak ucundaki merdivenleri çıktık, ders ve sınav dışındaki konularda konuşa konuşa yürüyorduk. Birden karşı uçtan Ziya Bey’in geldiğini gördüm. Sınavı başlatmak için geliyordu. Muhan Abi’m ona doğru yürürken geriye dönüp kaçacak halim yoktu. Beraberce Ziya Bey’in önüne gittik. Hoca ellerimizi sıktı. Karşılıklı hal hatır sorduk ve Muhan Abi’m bir çırpıda “Hocam, Efrasiyap, hazır olmadığımı bahane edip sizin sınavınıza girmek istemediğini söylüyor. Ama ben kendisine güveniyor ve girmesini istiyorum. Onu siz de biliyorsunuz. Nasıl takdir ederseniz...” deyiverdi. Fark ettiğimde sınav salonunun kapısı önündeydik. Ziya Bey’e yakalanmıştım. Ziya Bey “Hadi gir bakalım; ben de girmeni istiyorum. Muvaffak olacağından eminim.” dedi. “Hazır değilim; yapamam, Hocam; size karşı mahcup olmak istemiyorum... Bütünlemeye gelseydim...” gibi bir şeyler gevelemeye çalıştımsa da kendimi sınav salonunda bulmuştum. Aaa...

Muhan Abi'm beni sınava sokmayı başarmış ve beni Ziya Bey'le baş başa bırakıp gitmişti... Sınav başladıktan sonra kimseyi rahtsız etmeden kağıdımı verip kolayca çıkmak için, kapıya yakın bir sandalyeye oturmuştum. Hocamız sorularını yazdırdı. Herkes cevaplarını yazmaya koyuldu. Her sorudan bir şeyler hatırlıyordum ama, zihnimde yazacaklarımı bir türlü toparlayamıyordum... Ziya Bey, yanıma geldi; eğildi, alçak sesle "*Ne duruyorsun? yazsan a!*" dedi. Fısıldayarak "*Bir şeyler geliyor aklıma ama, toparlayamıyorum, Hocam.*" dedim. "*Nasıl, yani?*" dedi. Aklımdakilerden, alçak sesle birkaç şey anlatmaya çalıştım... Hocamız, sınıf arkadaşlarımızdan Hüseyin [Ayan] Bey'e döndü. "*Hüseyin*" dedi "*defterin yanında mı?*" Hüseyin Abi'm "*Evet, Hocam.*" deyince Ziya Bey, son derece makul ve yerinde bir istekte bulunuyormuşçasına, "*Defterini Efrasiyap'a ver; Oradan bakıp aklımdakileri toparlasın, bakalım...*" dedi. Hüseyin Abi'm, tek kelime etmeden, eğildi, sandalyesinin altında duran, pedagoji notlarını tuttuğu defterini alıp Ziya Bey Hoca'mıza uzattı. Hoca, defteri bana verdi: "*Al bakalım; buradan yaz.*" diye buyurdu. "*Olmaz, Hocam, lutfen...*" dedimse de Hoca ısrarlıydı... Hüseyin Abi'm notlarını "eski yazı" ile tutardı. Bulgaristan'da ilkokulu, ortaokulu, liseyi bu yazıyla okumuştum. Alışkın olduğu için bu yazıyı hepimizden hızlı yazardı. Biz "yeni yazı" ile yazarken onun hızına yetişemez; derslerden sonra eksiklerimizi onun notlarından tamamlardık... Ziya Bey Hoca, sınıfta en iyi tutulmuş ders notlarının, onunkiler olduğunun farkındaydı... Başka bir bahanem kalmamıştı. Gerek duydukça deftere baş vurup, arkadaşlarıma karşı mahcup da olsam, soruların tamamını cevapladım... Sonuçta başarılı olmuş; "çıkma"ma "*pedagoji almıştır.*" ya da benzeri bir şeyler yazılmasının yolu açılmıştı... Yıllar sonra, hayatımın garip olaylarından biri olan bu sınavı Muhan Abi'me hatırlattıp, o gün çok utandığımı söylediğimde, gülümsemiş "*Sana güveniyordum; bu sınavda da başarılı olacağından en ufak bir şüphem yoktu. İsrar etseydim bile, bir yolunu bulup girmeyeceğini de anlamıştım. O sebeple seni Ziya Bey'e elimle teslim etmeyi uygun bulmuştum... Ne olur ne olmaz; bir daha bir fırsat bulup giremezsin... Girersen; karşında Ziya Bey gibi bir hoca bulamazsın. Belge, belgedir... Al bulunsun; o gün olmazsa bir gün bir işine yarar diye düşündüm.*" demişti...

...

1981 yılının Mayıs ayı, Fransızca Bölümü'ndeki arkadaşlarımdan rahmetli Sacit [Akçay], kendi bölümünün öğrencilerini götürmeyi düşündüğü bir Van gezisi düzenlemek istiyordu. eşini ve kızını da getirecekti. Benim bölümüm olan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden de gelmek isteyenler olursa gezinin daha eğlenceli olacağını söyledi... Ben de bu geziden Muhan Abi'me, Hüseyin [Ayan] Abi'me ve Orhan [Okay] Bey Hoca'ma bahsettim. Onlar da, eşleri ve çocuklarıyla birlikte katılmak istediklerini söylediler... Haziran ayı idi, gününü hatırlamıyorum, otobüsle Van'a hareket ettik... Muhan Abi'mle Orhan Bey Hoca'mın ortak arkadaşları olan Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı [Prof. Dr.] Birol [Emil] Bey, bizi, Üniversitenin misafirhanesinde misafir edecekti... Eşlerimiz, çocuklarımız ve kız öğrencilerimiz için Misafirhane'yi; Biz hocalar ve erkek öğrencilerimiz için de, yarısı tamir görmekte olan Öğrenci Yurdu'nun, biri erkek öğrenciler, diğeri de biz hocalar için olmak üzere iki odasını hazırlamıştı...

...

Muhan Abi'm, öğrencilerimizle birlikte geceyi geçireceğimiz yerleri önceden bir görmek istemiş olmalıydı ki, bana, "Şu yatacağımız yere bir uğrasak iyi olur. Ne dersin?... Birol Bey hazırlattım diyor ama, ne olur ne olmaz." dedi... Akşam hava karardıktan sonra, gruptan ayrılarak, Muhan Abi'mle ikimiz, hazırlanmış olan yerlerimizi görmek için için yurt binasına gittik. Tamir dolayısıyla binanın elektrik sigortalarının hemen hepsi kapatılmıştı. Sadece, merdivenlerin, bize ayrılan odaların, o odalara ulaşan koridorun, bir de tuvaletlerin, düşük wattlı üç beş lambası dışında başka bir ışık kaynağı yoktu... Odayı, tuvaletleri inceledik. Hiç yoktan iyi, kalmabilir bir yer olduğu kanısına vardık. Tam koridora çıkmıştık ki, Abi'm, "Efo Bey," dedi "iyi, güzel de. Hep bir odada kalıyoruz. Aramızda horlayanlar olur. Ben horlama sesinin olduğu yerde pek uyuyamam. Gel, yardım et de; benim yatağımı, buradan uzakta, açık olan varsa, şu karşı odalardan birine taşıyalım..." "Olur, Abi." dedim ve karanlıkta içi görünmeyen bir odaya, yataklardan birini onun yatağı olarak taşıyıp, el yordamıyla kapının arkasındaki köşeye yerleştirdik... Sonra, düşündüm "Abi," dedim "benim de uykuda horlama huyum olduğu söyleniyor. Rahatsız olanlar olur. Benim yatağımı da, uygun görürsen biraz daha uzağa taşıyalım." "Olur; neden olmasın." dedi. Benim yatağımı da onun odasının iki oda uzağındaki, yine karanlık bir odaya taşıyarak yine kapı arkasındaki köşeye yerleştirdikten sonra, kendimizden emin bir şekilde aşağıya inip gruptakilerle buluştuk. Akşam yemeğini yedik; güzel bir vakit geçirdik. Yatma vakti gelince de odalarımıza çekildik. Odama girince, baktım kapı tam kapanmıyor; ben kapattıkça o ardına kadar açık kalmaya çalışıyor. Böyle giderse horlamam bütün koridora yankılayacak. Karanlık; açılmasın diye kapının arkasına koyacak bir şey bakıyorum ama göremiyorum. El yordamıyla kapının anahtarının üstünde olduğunu fark ettim. Rahatlamıştım; kapıyı içerden -"güzlerce"- kilitledim ve yattım... Sabahın ilk ışıklarıyla gözlerimi açtım. Odanın içi aydınlanmıştı. Kalktım etrafı inceledim. Kocaman bomboş bir oda; kalorifer tesisatı sökülmüş; radyatörler, borular yerlerde yatıyordu. Duvarlarda, yan odalara açılan soba borusu girecek büyüklükte koca koca delikler vardı... Neden sonra pencereden dışarı baktım. Ne gördüm dersiniz?! Evet, Muhan Abi'm parkasına bürünmüş bina boyunca gidip geliyor... Aceleyle giyinip aşağı indim. Selam sabahtan sonra "Ne oldu Abi; bu saatte neden buradasınız?" dedim. "Sorma Efo" dedi "Hiç uyuyamadım. Horultun benim odama kadar geldi. Kalktım, senin odana baktım; yastığımı düzelteyim dedim. Kapıyı içerden kilitlemişsin; tıkırdatıp uyandırmaya da doğrusu kıyamadım. Giyinip buraya indim." Üzüntümü belirtip "Kaşki kapıyı vurup uyandırsaydınız; Abi..." dedim. "Üzülme." dedi "Canın sağ olsun. Beni düşünme. Sen iyi uyudun mu? Bana onu söyle; bu bana yetişir..." Duvarlardaki deliklerden geçen horultum boş odalarda rezonansa girerek kim bilir kaç kat büyümüş ve onu bütün gece uykusuz bırakmıştı. Hemen, daha sonraki günler için yeniden oda değiştirerek tedbirimizi almıştık...

...

Muhan Abi'm hastaydı. Akciğerlerinden birinin bir parçasını almışlardı. Tedavi görüyordu. Zor da olsa kısa zamanda iyileşebileceği umudumu son ana kadar hiç

aklımdan çıkarmadım... Allah'tan umut kesilmezdi... Hep, morale ihtiyacı var; moralini yüksek tutarsak bu iş olur diye gayret ediyorduk... Hanımlar aralarında anlaşmışlardı. 2008 Ağustos'unda Cunda'da buluştuk. Cunda'nın havasının temiz ve oksijeninin bol olduğu söyleniyordu. Kendisine iyi geleceğini umuyorduk... Otel Selina adlı bir otelde kalıyorduk. Otel sahibi Halil Bey bizlere özel ilgi gösteriyordu. Halil Bey'in hanımı, oğlu ve kızı bir dediğimizi iki etmiyorlar; istediğimiz yemekleri yapıyorlardı... Yemeklerini, en ufak bir serzenişte bulunmadan sorunsuz yemesi, iyileştigiine olan umutlarımızı artırıyordu. Hali Bey de akşamları balıkları kendi elleriyle pişirip ikram ediyordu... Halil Bey, Muhan Abi'mleri İzmir'den hava alanından almış; bizi Ayvalık'ta garajlardan aldirtmişti. Ayrılırken de onları hava alanına bizi de garajlara bıraktırdı... Otelin çevresinde Abi'mle birlikte yürüyor; hanımlar denize girerken biz doya doya incir ağaçlarının altında oturup konuşuyor; eski günleri yadediyorduk. Bana elleriyle kopardığı incirleri ikram ediyordu... Bizi Kıbrıs'tan arkadaşı, çok değerli bir insan olan [Prof. Dr.] Hıfzı [Doğan] Bey'le de tanıştırdı...

Halil Bey'in bize bir Ayvalık turu yaptırdığı günün öğleden sonrası Hıfzı Bey'in yazlığının bulunduğu siteye de gittik. Abi'm, akşama da Hıfzı Bey'i Cunda'da bildiği müzikli bir lokantada "papalina" yemeğe davet etti. Müzik güzel; Eşim İnci ile benim ilk defa yediğimiz papalina güzeldi. Eşim, Muhan Abi'mizin hesap ödeme konusunda ne kadar hızlı olduğunu bildiği için, ondan önce davranıp hesabı benim ödememi sıkı sıkı tembihlemişti. Ben de tetikte, yemeğin sonunun, gelmesini bırakalım, yaklaşmasını bekliyordum. Hepimiz müzik dinliyor, şarkılara iştirak ediyor, tabaklarımızdakileri yemeyi sürdürüyorduk. Bir ara yanımda oturan Muhan Abi'm kalktı; "*Ne var, Abi; ne oldu?*" diye sormama fırsat vermeden içeri yönlendi. Her halde bir ihtiyacımı giderecektir diye düşündük... Yemek bitti gibi görünüyordu. Masada oturanlara başka bir istekleri olup olmadığını sordum. Artık yoktu... Garsonu çağırıp hesabı istedim. "*Ödendi.*" demesini mi? O hasta haliyle kalktığında gidip hesabı da daha biz yemeği bitirmeden ödemişti...

....

Cunda'dan döndükten sonra, bir gün eşi Keriman yengemiz telefon açıp Abi'min yoğun bakımda olduğunu söyledi. Bu bildiğim ikinci yoğun bakıma alınıştıydı. Hemen koştuk. Rica ettik, beni yanına aldılar. Elini tuttum; gözlerini araladı; elimi zayıf da olsa sıkı. "*Bizi bırakma; kendini bırakma. Buradayız ve seni bekliyoruz. ...*" dedim. Beni tanıdığını; söylediklerimi anladığını elini "*Seninleyim, tamam.*" dercesine kıpırdattığını hissettim. Birkaç gün sonra yoğun bakımdan çıktı. "*Artık bunu da atlattık.*" deyip şükrettik... Görüştük... Sağlığı yeniden iyiye gitmeye başlamıştı... Havalar soğumuştü. Ankara'da yapılacak işler bizi bekliyordu; Ankara'ya dönmemiz gerekiyordu. Döndük...

Ankara'ya döneli pek bir zaman geçmemişti. [2008 yılının] Aralık ayının yanılmıyorsam üçüncü günü, öğle saatleri, ikimizin de vefakar öğrencisi Filiz [Kırbaşoğlu] Hanım telefon açtı. Sesi pek iyi değildi. "*Hocam, size bir şey söyleyeceğim ama, nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum.*" dedi. "*Söyle, söyle.*" dedim. "*Muhan Hoca'ya*

kaybettik." Ona da telefonla bildirmişlerdi. Kırkaltı yıllık bir dostluk bir film şeridi gibi gözlerimi yaşlarla doldurdu. Erkekler ağlamaz olur muydu?!...

Ertesi gün uçakla cenaze töreninde hazır bulunmak üzere İstanbul'a hareket ettik, aksilik bu ya, uçağımız gecikmeli kalktı. Filiz Hanım da Malatya'dan gelecekti. Biz ondan önce İstanbul'da olacağımıza, o bizden önce İstanbul'da oldu. Hava alanında buluşup, ancak, Cami'ye cenaze namazına ve ondan sonrasına yetişebildik. Ne yazık ki, Üniversite'de yapılan törene yetişememiştik... Rahmetli Cahit Sıtkı'nın dediği gibi: *"Hayata beraber başladığımız dostlarla da yollar ayrıldı bir bir."* ve ayrılıyor. Dünyayı kuran böyle kurmuş. Ne kadar yaşarsak yaşayalım, hiç bir şey ayırmasa da, ölüm ayırıyor sonunda... Nur içinde yatsın; yeri Cennet olsun. Ne acıdır ki, elimizden duadan başka bir şey gelmiyor.